

УДК 378.147.004:36
DOI: 10.24144/2524-0609.2022.50.128-133

Коломієць Олена Германівна

доктор філософських наук, доцент
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
м. Черкаси, Україна
kolomiietsolena@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0002-1343-4268>

Демиденко Тетяна Миколаївна

кандидат педагогічних наук, доцент
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
м. Черкаси, Україна
demydenkota@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0003-4864-1512>

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ «ПЕРЕВЕРНУТИЙ КЛАС» У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Анотація. Акцентовано увагу на особливостях застосування технологій «перевернутий клас» у процесі професійної підготовки соціальних працівників під час онлайн-навчання. В умовах цифрової трансформації соціальної сфери та розвитку інформаційно-комунікативних технологій зростає необхідність використання в технології «перевернутий клас» інтернет-ресурсів, таких як: веб-портали, електронні сервіси, офіційні сайти організацій та установ соціальної та освітньої сфер, е-бібліотеки, Googl-сервіси тощо. Мета статті – аналіз особливостей технології «перевернутий клас» та порівняння її з традиційними технологіями навчання при підготовці майбутніх соціальних працівників у закладах вищої освіти. Методи дослідження: теоретичні (аналіз, синтез, порівняння, систематизація й узагальнення наукової літератури з проблеми дослідження; емпіричні (тест «Мотивація до успіху» Т. Елерса, анкетування «Мотиви навчання», інтерв'ю), методи математичної обробки результатів дослідження. Презентовано результати експериментального дослідження емоційного ставлення студентів до процесу навчання, мотиви навчання, рівні мотивації до успіху за технологією «перевернутий клас». Доведено необхідність поєднання традиційних технологій навчання та технологій «перевернутий клас» з метою оптимізації підготовки соціальних працівників.

Ключові слова: соціальна робота, змішане навчання, технологія «перевернутий клас», підготовка соціальних працівників, соціальна реклама.

Вступ. У сучасних умовах розвитку вищої освіти України відбуваються зміни у професійній підготовці соціальних працівників, що зумовлено потребами практики, зокрема, особливостями функціонування установ соціальної сфери, конкурентоспроможністю, мобільністю і здатністю випускників пристосовуватись до ринкових перетворень, розвитком професійних компетентностей у інформаційному суспільстві.

Оптимізація процесу професійної підготовки соціальних працівників здійснюється на основі зміщення акцентів з академічно-імперативного підходу на практичний, особистісно-орієнтований, творчий. Так як, по-перше, ефективність соціальної роботи дедалі більше залежить від використання е-ресурсів, технологій; по-друге, сучасні студенти більше орієнтовані на отримання та обробку інформації з електронних носіїв; тому постає потреба використання інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ), застосування відкритих освітніх ресурсів, «змішаного навчання» тощо у освітньому процесі вищої школи.

Широкі можливості такого навчання має одна з технологій «змішаного навчання», що поширюється сьогодні в освітньому просторі України, – «перевернутий клас». Отже, доцільно дослідити особливості та переваги впровадження технології «перевернутий клас» у підготовку майбутніх соціальних працівників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні основи впровадження змішаного навчання та технології «перевернутого навчання» як його складової у систему освіти розроблені О. П. Буйницькою [1], М. Ю. Кадемія [2], О. Г. Кузьмінською [3], В. М. Кухаренком [4], К. Л. Бугайчуком [5], Ю. В. Триусом [6] та ін. Ці проблеми досліджува-

ли зарубіжними науковцями: Дж. Бергман (J. Bergmann), А. Самс (A.Sams) [7], А. Роел (A. Roehl), Л. Редді (L. Reddy), Г. Шеннон (G. Shannon) [8] та ін. «Змішане навчання» (blended learning) розглядається науковцями як поєднання у освітньому процесі різних форм навчання – традиційних з інноваційними: електронною, дистанційною, мобільною з залученням електронних освітніх ресурсів (окремих матеріалів курсу, підручників, відео), освітніх платформ, цифрових технологій, Інтернету тощо. Теоретичні, організаційно-технологічні та педагогічні аспекти «змішаного навчання», технології його проектування вивчалися у працях О. М. Кривоноса [9], О. В. Коротун [10], В. М. Кухаренка та ін. Важливого значення для організації «змішаного навчання» має електронне навчально-методичне його забезпечення – е-підручники, е-посібники (О. С. Букреева, К. Л. Бугайчук, Л. І. Білоусова, Л. Е. Гризун), електронні квест-посібники (В. Бевз, Т. Годованюк, В. Дубовик) тощо.

У вітчизняну систему вищої освіти активно впроваджується одна з технологій «змішаного навчання» – «перевернуте навчання» («перевернутий клас»). Науковцями аналізуються методологічні засади використання зазначеної технології у вищій школі (С. С. Попадюк, М. О. Скуратівська [11] та ін.), її потенціал та проблеми впровадження, які стосуються процесів викладання і учіння (Н. О. Приходькіна [12] та ін.). У дослідженнях акцентується увага на принципових відмінностях технології «перевернутого навчання» від інших в організації навчального процесу: зміні послідовності аудиторної та позааудиторної робіт; самостійному опрацюванні студентами теоретичного матеріалу теми за опорними конспектами,

слайдами, аудіо- та відео- матеріалами; використанні звільненого аудиторного часу для інтерактивних видів діяльності. Підкреслюється характерна особливість технології – підсилення пізнавальної мотивації студентів, опора на самостійність.

Висвітлюються організаційні аспекти самостійної роботи студентів за технологією «перевернутий клас» (В. Ю. Цісарук, І. В. Цісарук [13]). Розглядаються особливості використання технології у процесі фахової підготовки студентів економічних спеціальностей (Л. А. Євдокимова-Лисогор [14]), вчителів: філологів (М. В. Байда [15]), іноземної мови (О. А. Ковтун, В. С. Крикун), фізичної культури (О. В. Даниско) та ін. Окремі дослідження присвячені впровадженню технології у процес вивчення іноземних мов (І. І. Телевяк, Л. В. Андрейко, Л. М. Конопляник, К. С. Мельникова) та ін.

Проте, недостатньо дослідженими залишаються питання використання технології «перевернутого навчання» з урахуванням специфіки змісту та прогнозованих результатів навчання у професійній підготовці фахівців соціальної сфери.

Мета статті – обґрунтувати теоретико-методичні засади використання технології «перевернутий клас» у професійній підготовці соціальних працівників, особливості використання електронних ресурсів соціальної та освітньої сфер у навчальному процесі з метою підвищення пізнавального інтересу та рівня мотивації до навчання. Для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань дослідження були використані **методи**: теоретичні (аналіз, синтез, порівняння, систематизація й узагальнення наукової літератури для з'ясування ступеня розробленості проблеми застосування технології «перевернутий клас» у освітньому процесі вищої школи); емпіричні (тест «Мотивація до успіху» Т. Елерса, анкетування «Мотиви навчання», інтерв'ю), графічні методи та методи математичної обробки результатів дослідження.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні без застосування е-ресурсів неможливе швидке реагування фахівців соціальної сфери на стрімкі зміни в соціальній політиці, структурі управління, законодавчій базі, активізації діяльності громад, впровадженні нових міжнародних, державних, місцевих соціальних програм і проєктів.

Високий рівень ІКТ-компетентностей фахівців відкриває нові можливості у реформуванні вітчизняної соціальної сфери, розширенні міжнародного партнерства між соціальними установами, благодійними та громадськими організаціями, підвищенні якості надання соціальних послуг через е-ресурси.

Нами були проаналізовані україномовні електронні освітні ресурси, що знаходяться у вільному доступі в Інтернеті, постійно оновлюються і можуть бути використані у підготовці майбутніх соціальних працівників.

Під час попереднього самостійного опрацювання студентами навчального матеріалу за технологією «перевернутий клас» переваги надаються електронним ресурсам.

Опрацьовуючи нормативно-правові документи, що регламентують соціальну роботу, студенти звертаються до бази даних «Законодавство України» (<https://zakon.rada.gov.ua/>), офіційного веб-порталу Міністерства соціальної політики (<https://www.msp.gov.ua/>), офіційного веб-порталу Міністерства молоді і спорту України (<http://dsmsu.gov.ua/index/ua/>) та ін. Зокрема, за матеріалами веб-порталу Міністерства молоді і спорту України, вивчають нормативну базу сфери молодіжної політики (дисципліна «Соціальна політика України»), питання працевлашту-

вання та професійної орієнтації молоді (дисципліна «Соціальна робота у сфері зайнятості населення»), заходи щодо підтримки талановитої молоді, досвід діяльності Всеукраїнських дитячих та молодіжних організацій (дисципліна «Соціальна робота в закладах освіти»), розвиток волонтерства (дисципліна «Волонтерський рух в Україні») тощо. Під час вивчення курсу «Вступ до методології соціальних досліджень» студенти знайомляться із щорічними звітами соціологічних досліджень «Молодь України», «Цінності української молоді» веб-порталу Міністерства молоді і спорту України (<http://dsmsu.gov.ua/index/ua/category/362>) та ін. Для знайомства з діяльністю центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг), центрів соціально-психологічної реабілітації, молодіжних центрів, громадських організацій та благодійних фондів – використовуються матеріали офіційних сайтів цих установ та організацій.

Для підготовки до занять, написання рефератів, курсових та випускних наукових робіт студенти використовують наукові періодичні видання е-бібліотеки Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>, http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe), е-бібліотеки НАПН України (<http://lib.iitta.gov.ua/view/subjects>) (ресурси за класифікаторами: 304 Соціальні питання. Соціальна практика. Культура та спосіб життя (<http://lib.iitta.gov.ua/view/subjects/304.html>); 37.06 Соціальні проблеми. Людські контакти, проблеми сім'ї (<http://lib.iitta.gov.ua/view/subjects/37=2E06.html>)).

Важливою складовою технології «перевернутий клас» є проєктування електронного навчально-методичного забезпечення дисциплін, що враховує специфіку діяльності спеціалістів соціальної сфери та включає три етапи.

Так, на першому етапі, використовуючи компетентнісний підхід, визначають програмні результати навчання, загальні та фахові компетентності, які мають бути сформовані в кінці вивчення навчальної дисципліни, окреслені в освітній програмі відповідного рівня вищої освіти за спеціальністю 231 Соціальна робота.

Другий етап передбачає виділення змісту навчального матеріалу, видів навчальної діяльності студентів з опорою на таксономію цілей Блума та розробку навчально-методичних матеріалів курсу.

На третьому етапі підбираються методи навчальної діяльності та методи вхідного, проміжного, підсумкового контролю програмних результатів навчання та сформованих загальних і фахових компетентностей.

Навчально-методичні матеріали кожного курсу представлені в інформаційній системі «Електронний університет» Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (<https://teach.cdu.edu.ua/>).

Під час опрацювання тем навчальних курсів за технологією «перевернутий клас» студенти використовують тексти, презентації, відео, завдання, завантажені у Google-класах. Організація взаємодії між викладачами і студентами здійснюється через Google-сервіси, а саме Google-клас. Для вхідного, проміжного та підсумкового контролю розроблені тести з використанням Google-форм.

Для зручності створення і користування електронні освітні ресурси до кожної теми поділені на два типові блоки: інформаційні матеріали (відео-фрагменти (відео-лекції); е-підручники, е-посібники,

е-словники; електронні версії підручників, посібників, словників, статей, монографій) та практичні завдання до них (складання конспекту, контрольних та проблемних запитань для обговорення на занятті; рецензування відео, створення презентації або відео та вправ до них, розробка ігрових матеріалів, заповнення таблиць, розробка схем тощо).

З метою вивчення впливу технології «перевернутий клас» на формування фахових компетентностей студентів спеціальності 231 Соціальна робота, здійснено порівняльний аналіз навчальних досягнень студентів: 16 студентів контрольної групи (КГ) за 2 семестр 2019 – 2020 навчального року (навчання за технологією «Перевернутий клас» не використовувалось) та 10 студентів експериментальної групи (ЕГ) за 2 семестр 2020 – 2021 навчального року (навчання з використанням технології «Перевернутий клас») з дисципліни «Рекламно-інформаційні технології у соціальній роботі».

На прикладі теми «Технологія створення соціальної реклами» розглянемо застосування технології «перевернутий клас» у експериментальній групі.

Підготовка до аудиторного заняття з даної теми включає різні форми роботи студентів з навчальною та науковою інформацією.

Первинне ознайомлення з матеріалом теми відбувається за підручниками та навчальними посібниками, в яких інформація подається у системному, сконцентрованому і доступному для розуміння студентів вигляді. У технології «перевернутий клас» ми використовували електронні версії підручників і посібників або е-навчальну літературу. Наприклад:

1) опрацювати теоретичний матеріал з теми за навчальним посібником Олтаржевського Д. О. «Соціальна реклама» [16] (<http://moodle.socosvita.kiev.ua/moodledata/filedir/87/11/87113425942385cb664dbd4ba7e791378bc72f06>) та виконати тестові завдання. Важливу роль в ознайомленні з матеріалом теми мають наукові фахові видання, які містять аналіз сучасних підходів до наукової проблеми, обґрунтування шляхів її розв'язання в теорії та практиці, власні наукові результати дослідження автора.

2) ознайомитися із змістом статті О. І. Бугайової «Соціальна реклама як особливий жанр» [17] (http://nbuv.gov.ua/UJRN/mvkmf_2013_1%281%29__21) та відповісти на контрольні запитання:

– Назвіть критерії класифікації реклами за С. В. Ромат.

– Дайте визначення некомерційної, суспільної, державної, соціальної реклами.

– Визначте мету соціальної реклами.

– Розкрийте функції соціальної реклами.

– Визначте, на які групи поділяють соціальну рекламу за тематикою.

3) прорецензувати соціальну рекламу фонду Олени Пінчук «АнтиСНІД» (<https://www.youtube.com/watch?v=xMrelMe23YA>) та визначити:

– мету рекламного ролика (до яких актуальних соціальних проблем привертається увага, які моральні цінності формує, які правила та норми поведінки закріплює);

– тип цільової аудиторії (масова або вибіркова з визначенням соціальної групи);

– територію охоплення;

– спосіб впливу (аудіо, візуальна, аудіо-візуальна);

– характер впливу («жорстка», «м'яка»);

– суб'єкти соціальної реклами;

– функції реклами: інформаційна (визначення соціальної проблеми), виховна (формування суспільноприйнятних моделей поведінки), економічна (спрямована на залучення коштів громадян, підприємств, установ на соціальний розвиток) та ін.;

– які емоції викликала (шок, емпатія, цікавість, тривога, безтурботність, подив, радість, захоплення, нудьга, злість та ін.);

– очікуваний соціальний ефект, до яких дій спонукає реклама.

Кожна соціальна реклама включає в себе засоби психологічного впливу на реципієнта, а саме, навіювання – прихований вплив на індивіда з метою зміни та окремих характеристик його психіки (цінностей, переконань, установок).

З метою формування навичок критичного аналізу рекламних роликів студентам було запропоновано наступне завдання.

ознайомитись з компонентами соціальної реклами (за статтею О. І. Бугайової), засобами психологічного впливу на споживача та виділити їх у запропонованій відео-рекламі: «440 пар туфель» (Рис.1., (<http://soulpost.ru/440-par-tufel-440-zhen-ubityx-v-proshlom-godu-svoimi-muzhjami-v-turcii/>)).

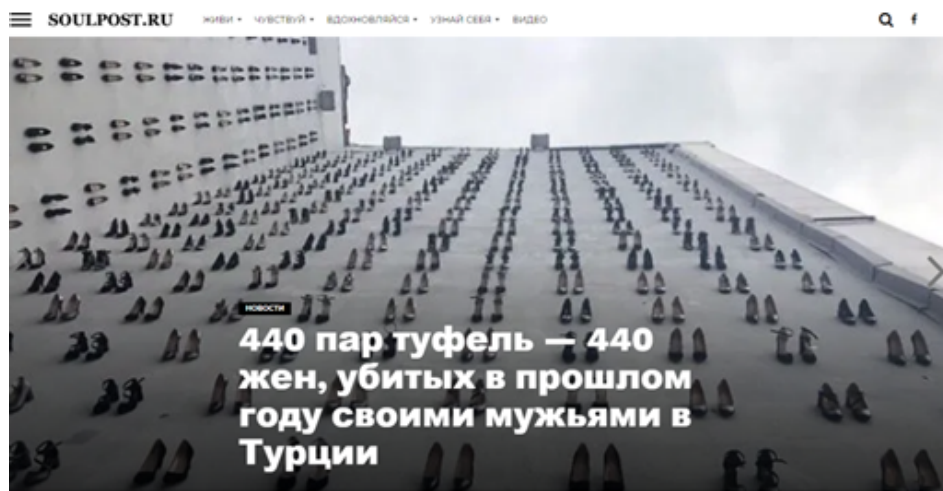

Рис. 1. Відео-реклама: «440 пар туфель» (скріншот)

1) створити відео-ролик (до 1 хв.) на суспільно значущу соціальну проблему (робота в групах).

Відео-ролики оцінювались за такими критеріями: побудова раціональної аргументації (перекону-

вання), насиченість емоційних образів, апеляція до підсвідомості (сугестія, метафора), посилення позитивної мотивації адресата до соціальної активності з урахуванням його потреб, установок, інтересів, фор-

мування громадянської позиції, залучення до суспільно-громадського життя територіальних громад, спонукання до соціальної солідарності, інтеграції, толерантності у громадянському суспільстві.

Завданнями експериментальної роботи на першому етапі дослідження було визначення критеріїв порівняння результатів традиційного та навчання за технологією «Перевернутий клас»: 1) емоційне ставлення студентів до навчання, 2) мотивація студентів

до навчання; 3) легкість/важкість засвоєння матеріалу, 4) активність /пасивність студентів на занятті; 5) навчальні досягнення.

Одним із основних факторів успішності професійної підготовки майбутніх соціальних працівників є їх емоційне ставлення та мотивація до навчання.

Як показало опитування, студенти ЕГ більш позитивно ставляться до навчання, ніж студенти КГ (рис.2).

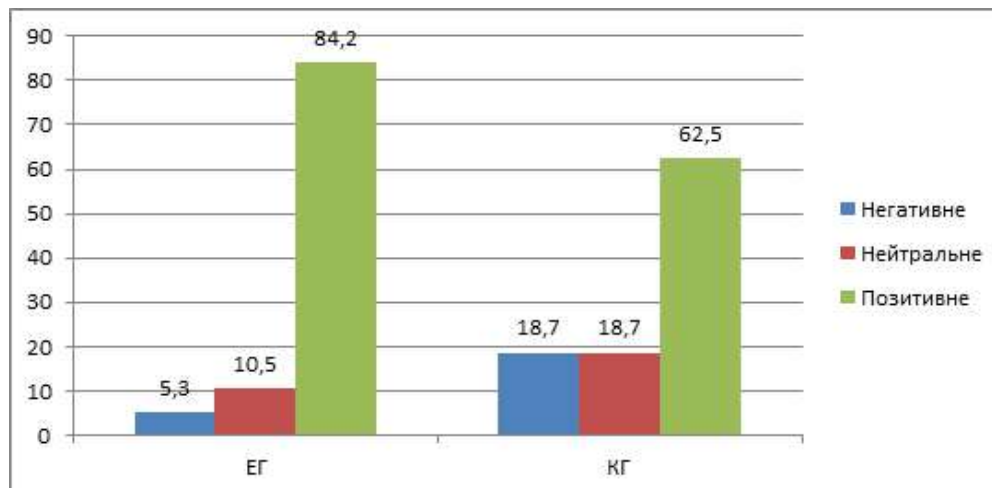

Рис. 2. Оцінка емоційного ставлення студентів до процесу навчання за технологією «перевернутий клас»

Як відомо, емоційне ставлення студентів до навчання впливає на їх мотивацію. Були продіагностовані рівні мотивів навчання за чотирма групами [18] у студентів контрольної та експериментальної груп, а саме: навчально-пізнавальні (пов'язані із змістом навчальної діяльності), навчальні (пов'язані з формами навчання), комунікативні (комунікативна активність на занятті, утвердження особистості у студентському колективі), самовдосконалення, професійні (значущість навчальної дисципліни для оволодіння майбутньою професією соціального працівника).

Результати опитування показали, що більша зацікавленість формами та змістом навчального матеріалу курсу «Рекламно-інформаційні технології у соціальній роботі» спостерігається у студентів ЕГ (яскраво виражений інтерес – 26,3%, виражений – 68,4%, слабо виражений – 5,3%), ніж у студентів КГ (яскраво виражений інтерес – 12,5%, виражений – 56,3%, слабо виражений – 31,2%).

Студенти ЕГ відмітили, що за методикою «перевернутий клас» їм доводиться опрацювати більше навчального матеріалу (94,7%), але їх приваблює са-

мостійність в опрацюванні нової інформації (63,2%), доступність електронних навчальних матеріалів, можливість опрацювати їх у зручний час, у власному темпі, у будь-якому місці (100%).

Зазначені фактори впливають на інтелектуальне та емоційне задоволення студентів від процесу та результатів навчання. Студенти ЕГ виявляли у три рази більшу комунікативну активність (189 повних відповідей та доповнень), ніж студенти КГ (68 повних відповідей та доповнень), що фіксувалося за кількістю виступів на заняттях (30 годин аудиторних занять).

Для виявлення професійних мотивів та мотивів самовдосконалення студентів КГ та ЕГ був використаний тест «Мотивація до успіху».

Результати тестування (табл. 1) за даною методикою після вивчення курсу «Рекламно-інформаційні технології у соціальній роботі» показали, що збільшилась кількість студентів ЕГ з високим (на 21,1%) та надто високим (на 15,8%) рівнями мотивації до досягнення поставлених цілей та успіху, суттєвих змін у рівнях мотивації студентів КГ не спостерігається.

Таблиця 1

Рівень мотивації студентів до успіху

Рівень мотивації	Констатувальний етап				Формувальний етап			
	КГ		ЕГ		КГ		ЕГ	
	кількість студ.	%	кількість студ.	%	кількість студ.	%	кількість студ.	%
низький	3	18,8	3	15,8	2	12,5	1	5,3
середній	10	62,5	12	63,2	10	62,5	7	36,8
високий	1	6,2	2	10,5	2	12,5	6	31,6
надто високий	2	12,5	2	10,5	2	12,5	5	26,3

Цікаві форми роботи з соціальною рекламою за технологією «перевернутий клас», стимулювали у студентів прагнення до самореалізації. 78,9% студентів ЕГ за розробку власної соціальної реклами отримали високі бали на відміну від КГ – 18,8%.

Опитування показало, що студенти експериментальної групи витрачали більше часу та інтелектуальних зусиль на виконання завдань, ніж студенти контрольної групи. Як наслідок, оцінки навчальних досягнень (за академічними журналами) студентів

ЕГ були вищі, ніж у студентів КГ.

Впровадження технології «перевернутий клас» відповідає запитам сучасної студентської молоді, яка орієнтована на роботу з електронними джерелами інформації, і забезпечує якісну підготовку фахівців у вищій школі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Як показало дослідження, впровадження технології «перевернутий клас» з урахуванням специфіки професійної підготовки майбутніх соціальних працівників сприяє розвитку ІКТ-компетентностей, навичок створення електронних продуктів соціального спрямування. У зв'язку з тим, що процес навчання не обмежується знаннями викладача або паперовими носіями інформації, технологія підвищує пізнавальні інтереси

студентів, створює можливість самостійного опрацювання додаткової інформації у короткий термін, сприяє мотивації до досягнення поставлених цілей та успіху. Перевагою технології «перевернутий клас» у порівнянні з традиційною є можливість здійснювати зворотній зв'язок на різних етапах самостійного опрацювання студентами навчального матеріалу. Зазначені особливості технології «перевернутий клас» визначають її актуальність та результативність у сучасних умовах онлайн-навчання. Проте, технологія вирізняється високою інтенсивністю навчання. При цьому зростає навантаження на викладачів та студентів у процесі підготовки занять за технологією «перевернутий клас», що ставить питання подальшого дослідження їх оптимальної кількості у освітньому процесі.

Список використаної літератури

1. Буйницька О. П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання. Київ, Україна: Центр учбової літератури, 2012. 240 с.
2. Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології у перевернутому навчанні студентів. *Звітна наук. конф. інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України*. 36. матер. наук. конф. Київ: ПТЗН НАПН України, 2017. С.147–150.
3. Кузьмінська О. Г. Перевернуте навчання: практичний аспект. *Інформаційні технології в освіті*. 2016. №1(26). С.86–98.
4. *Теорія та практика змішаного навчання*. За ред. В. М. Кухаренка. Харків, Україна: Миськдрук, НТУ ХП, 2016.284 с.
5. Бугайчук К. Л. Змішане навчання: теоретичний аналіз та стратегія впровадження в освітній процес вищих навчальних закладів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2016. №4 (54), С. 1–18.
6. Триус Ю. В., Герасименко І. В. Комбіноване навчання як інноваційна освітня технологія у вищій школі. *Теорія та методика електронного навчання: Збірник наукових праць*. Кривий Ріг, 2012. С.299–308.
7. Bergmann J., Sams A. *Flip Your Classroom: Reach Every Student in Every Class Every Day*. Washington DC, USA: International Society for Technology in Education, 2012. 16 с.
8. Roehl A., Reddy L. S., Shannon G. J. The flipped classroom: An opportunity to engage millennial students through active learning strategies». *Journal of Family and Consumer Sciences*. 2013. vol. 105, no. 2, P.44–49.
9. Кривонос О. М. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчанні. Житомир, Україна: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. 182 с.
10. Коротун О. В. Методологічні засади змішаного навчання в умовах вищої освіти. *Інформаційні технології в освіті*. 2016. №3. С.117–129.
11. Попадюк С. С., Скуратівська М. О. Методологічні засади використання освітньої концепції «перевернуте навчання» у вищій школі». *Збірник наукових праць Херсонського педагогічного університету*. Педагогічні науки. Херсон, 2017. т. LXXVI. №3. С.149–154.
12. Приходькіна Н. О. Використання технології «переверненого навчання» у професійній діяльності викладачів вищої школи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2014. №30. С.141–144.
13. Цісарук В. Ю., Цісарук І. В. Організація самостійної роботи студентів за методикою «Перевернутий клас». *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 13: Проблеми трудової та професійної підготовки*. 2017. №9. С.91–95.
14. Євдокимова-Лисогор Л. А. Модель «Перевернутого класу (Flipped classroom)» у процесі формування МКК студентів економічних спеціальностей». *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2016. №141. С.69–72.
15. Байда М. В. Використання класичних технологій кооперативного навчання на змішаних та перевернутих заняттях у процесі фахової підготовки вчителів-філологів. *Вісник Житомирського державного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2015. № 4(82). С.83–87.
16. Олтаржевський Д. О. *Соціальна реклама: навчальний посібник*. Київ: Центр вільної преси, 2016. 120 с.
17. Бугайова О. І. Соціальна реклама як особливий жанр. *Міжнародний вісник: Культурологія. Філологія. Музикознавство*. 2013. № 1. С.123–128.
18. Тригуб І. П. Мотивація студентів як один із основних факторів успішної професійної підготовки. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна*. 2014. № 48, С. 315–318.

References

1. Buynitska, O.P. (2012). *Informatsiyni tekhnolohiyi ta tekhnichni zasoby navchannya* [Information Technologies and Technical Means of Learning]. Center for Educational Literature, 2012. [in Ukrainian]
2. Kademiya, M.Yu. (2017). Informatsiyno-komunikatsiyni tekhnolohiyi u perevernutomu navchanni studentiv [Information and Communication Technologies in Flipped Student Education]. *Proceedings of International Conference «Reporting Scientific Conference of the Institute of Information Technologies and Teaching Aids» of NAPS of Ukraine* (pp.147–150). [in Ukrainian]
3. Kuzminskaya, A. G. (2016). Perevernute navchannya: praktychnyy aspekt. Informatsiyni tekhnolohiyi v osviti [Flipped learning: the practical aspect]. *Information Technologies in Education, 1* (26), 86–98. [in Ukrainian]
4. Kukharenko, V. M. (Ed.). (2016). *Theory and Practice of Blended Learning*, Misk'druk, NTU KPI. [in Ukrainian]
5. Bugaichuk, K. L. (2016). Zmishane navchannya: teoretychnyy analiz ta stratehiya vprovadzhennya v osvitiuy protses vyshchykh navchal'nykh zakladiv [Blended Learning: Theoretical Analysis and Strategy of Introduction to Higher Education in the Educational Process]. *Information Technologies and Teaching Aids, 4* (54), 1–18. [in Ukrainian]
6. Trius, Yu. V. , & Herasymenko, I. V. (2012). Kombinovane navchannya yak innovatsiyna osvityna tekhnolohiya u vyshchii shkoli [Combined learning as an innovative educational technology in higher education]. *Theory and Methods of E-Learning, 3*, 299–308. [in Ukrainian]
7. Bergmann, J., & Sams, A. (2012). *Flip Your Classroom: Reach Every Student in Every Class Every Day*. International Society for Technology in Education.
8. Roehl, A., Reddy, L.S., & Shannon, G.J. (2013). The flipped classroom: An opportunity to engage millennial students through active learning strategies. *Journal of Family and Consumer Sciences, 105* (2), 44–49.
9. Kryvonos, O.M. (2012). *Vykorystannya informatsiyno-komunikatsiynykh tekhnolohiy v navchanni* [Use of information and communication technologies in teaching]. I.Franko ZhsU. [in Ukrainian]
10. Korotun, O.V. (2016). Metodolohichni zasady zmishanoho navchannya v umovakh vyshchoyi osvity [Methodological

- principles of blended learning in higher education]. *Information Technologies in Education*, 3, 117–129. [in Ukrainian]
11. Popadiuk, S.S., & Skuratovskaya, M.O. (2017). Metodolohichni zasady vykorystannya osvith'oyi kontseptsiyi «perevernute navchannya» u vyshchii shkoli [Methodological foundations of using the «flipped learning» educational concept in higher education]. *Zbirnyk naukovykh prats' Khersons'koho pedahohichnoho universytetu. Pedahohichni nauky*, LXXVI (3), 149–154. [in Ukrainian]
  12. Prykhodkina, N.O. (2014). Vykorystannya tekhnolohiyi «perevernutoho navchannya» u profesynii diyal'nosti vykladachiv vyshchoyi shkoly [The use of «flipped learning» technology in the professional activity of high school teachers]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Pedagogy. Social Work*, 30, 141–144. [in Ukrainian]
  13. Tsisaruk, V.Yu., & Tsisaruk, I.V. (2017). Orhanizatsiya samostiyoi roboty studentiv za metodykou «Perevernutyi klas» [Organization of students' independent work by the method of «Flipped classroom»]. *Scientific journal of NP Dragomanov NPU. Series 13: Problems of labor and vocational training*, 9, 91–95. [in Ukrainian]
  14. Yevdokymova-Lysogor, L.A. (2016). Model' «Perevernutoho klasu (Flipped classroom)» u protsesi formuvannya MKK studentiv ekonomichnykh spetsial'nostey» [Flipped classroom model in the process of formation of communicative multicultural competencies of students of economic specialties]. *Bulletin of the Chernyiv National Pedagogical University. Series: Pedagogical Sciences*, 141, 69–72. [in Ukrainian]
  15. Bayda, M.V. (2015). Vykorystannya klasychnykh tekhnolohiy kooperatyvnoho navchannya na zmishanykh ta perevernutykh zanyattakh u protsesi fakhovoi pidhotovky vchyteliv-filolohiv [Using Classical Cooperative Learning Technologies in Mixed and Flipped Classes in the Process of Professional Training of Philology Teachers]. *Bulletin of Zhytomyr State University. Series: Pedagogical Sciences*, 4 (82), 83–87. [in Ukrainian]
  16. Oltarzhevsky, D.O. (2016). *Sotsial'na reklama* [Social Advertising]. Free Press Center. [in Ukrainian]
  17. Buhayova, O.I. (2013). Sotsial'na reklama yak osoblyvyi zhanr [Social Advertising as a Special Genre]. *International Bulletin: Cultural Studies. Philology. Musicology*, 1, 123–128. [in Ukrainian]
  18. Tryhub, I.P. (2014). Motyvatsiya studentiv yak odyn iz osnovnykh faktoriv uspishnoi profesynoi pidhotovky [Student motivation as one of the main factors of successful vocational training]. *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu «Ostroz'ka akademiya». Seriya: Filolohichna*, 48, 315–318. [in Ukrainian]

Стаття надійшла до редакції 23.03.2021 р.

Стаття прийнята до друку 28.03.2022 р.

Kolomiets Olena

Doctor of Philosophy, Professor

Bohdan Khmelnytsky Cherkasy National University, Cherkasy, Ukraine

Demydenko Tetyana

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor

Bohdan Khmelnytsky Cherkasy National University, Cherkasy, Ukraine

APPLICATION OF THE FLIPPED CLASSROOM TECHNOLOGY IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF SOCIAL WORKERS

Abstract. The article analyzes the strong and weak points of the «flipped classroom» technology in the educational process of a higher educational institution, identifies the features, opportunities and risks of its implementation in the training of future social workers. It is offered that in the conditions of the social sphere reformation and decentralization of powers in providing social services to the population, requirements for the level of information and communication technologies competencies of social workers are increasing. The positive influence of the use of ICT, the use of open educational resources on the effectiveness of the results of training by using technology «flipped classroom» of future social workers has been proved. The criteria of comparison of traditional education and training according to this technology are as follows: emotional attitude to learning, students' motivation to study, degree of complexity of mastering material, activity of students during class, learning outcomes. The task for students' work on reviewing and creating their own advertisement on actual social problem is offered. The results of the experimental study of the emotional attitude of students to the learning process, the motives of learning, the levels of motivation for success by the technology «flipped classroom» are highlighted. The effectiveness of the use of technology «flipped classroom» in the process of future social workers' professional competences formation during the study of professional disciplines. The article offers tasks and methodical materials that can be implemented into teaching the course «Advertising and Information Technologies in Social Work». Criteria for the development and analysis of social advertising products (audio, visual, audio-visual) are presented. Based on the comparison of students' learning outcomes, the need to study the optimal combination of traditional learning technologies and inverted classroom technology in the training of future social workers in higher education institutions is emphasized.

Key words: social work, information and communication technologies, blended learning, «flipped classroom» technology, training of social workers, social advertising.